

Academic Administration Based on The Four Sagahavatthu Doctrines of the Institutes in Takuapa Educational Coordinating Center under Phanga-nga Primary Educational Service Area Office

Sidarat Thepsena^{1*} Phrakhru Pichitsupakarn¹ and Maliwan Yotharak¹

¹ Department of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: sidaratthepsena@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were: (1) to study the states on the academic administration of the institutes in Takuapa Educational Coordinating Center under the Office of Phang-nga Primary Educational Service Office, (2) to study the academic administration based the four Sangahavatthu of institutes in Takuapa Educational, (3) to present and evaluate the academic administration based the four Sangahavatthu of institutes in Takuapa Educational. This research was qualitative research. The data of this research consisted of the in-depth interview of 15 key informants, 5 in-depth informants and 7 focus group experts. The data analysis was inductive analysis. The result of the study found that: (1) The States on the Academic Administration of the Institutes in Takuapa Educational Coordinating Center under the Office of Phang-nga Primary Educational Service Office consisted of 1) Curriculum Administration 2) Learning Management 3) Evaluation and Assessment 4) Internal Supervision. The overall of the states revealed that it followed the processes, but it lacked the participation following the duty. (2) The Academic Administration Based the four Sangahavatthu of Institutes in Takuapa Educational Coordinating Center is leading The Academic Framework Consisting of 1) Curriculum Administration Based the four Sangahavatthu Based the four Sangahavatthu as Follows: 1) Generosity (or charity) 2) Convincing speech 3) Rendering service 4) Equal treatment (or equality consisting in impartiality). (3) The Presentation of The Academic Administration of The Institutes in Takuapa Educational Coordinating Center Showed That The all Experts Agreed that it was Appropriate, Possible and Beneficial and Functional Consisting of Generosity (or charity), Convincing speech, Rendering service and Equal treatment (or equality consisting in impartiality).

Keywords: Academic Administration, Academic Work, The Four Sagahavatthu

การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษา อำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

ศิดารัตน์ เทพเสนา^{1*} พระครูพิจิตรศุภการ¹ และ มะลิวัลย์ โยธารักษ์¹

¹ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: sidarattthesena@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา (2) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า (3) เพื่อนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 5 คน สนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน วิเคราะห์เนื้อหา สรุปเป็นข้อความเชิงอุปนัย ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา สภาพโดยภาพรวมพบว่าเป็นไปตามกระบวนการบริหารแต่ละด้านแต่ยังขาดความเข้าใจและการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ (2) การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า คือ การนำขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารงานหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ดังนี้ 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อัตถจริยา 4) สมานัตตตา (3) การนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้ซึ่งประกอบด้วยทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตตา

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, งานวิชาการ, หลักสังคหวัตถุ 4

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติมีทักษะ การเรียนรู้ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก มีโอกาสพัฒนาความถนัดของตนให้เกิดความเชี่ยวชาญได้ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างผาสุกนอกจากการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแล้วให้มีการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้บุคคลทุกช่วงวัยและทุกอาชีพใส่ใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมตามอาชีพของตน หรืออาชีพอื่น หรือความรู้อื่นใดที่ตนสนใจเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความรู้ที่ทันต่อพัฒนาการของโลกหรือเกิดความเชี่ยวชาญในความรู้ที่ตนสนใจเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและประโยชน์ต่อสังคม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562)

สถานศึกษาถือเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะผู้เรียนจะเป็นเช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานตามแนวทางของสถานศึกษา ปัจจุบันการบริหารงานในสถานศึกษาได้จัดรูปแบบการบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ซึ่งการที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จ

ทางการเรียนรู้นั้น ฝ่ายงานการบริหารวิชาการจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นฝ่ายงานที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหลักบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนที่ดำเนินตามนโยบายของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการในการบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย วางแผนในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนจนถึงการประเมินผลเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายการศึกษาโดยเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ งานควบคุมดูแลนักเรียน หลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดการชั้นเรียน การวัดผล การศึกษางานวิจัยการประเมินมาตรฐานในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพในสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดตามหลักคำสอน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2555) สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการจะเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการนำหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลนั้น การบริหารงานวิชาการต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม การใช้หลักธรรม 4 ประการ หรือที่เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตาเป็นธรรมะที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมะที่ก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมือง หลักธรรมนี้จึงมีความสอดคล้องในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดความความสำเร็จในตัวผู้เรียนเป็นอย่างมาก

หลักคำสอนในพุทธศาสนามีทั้งหลักปฏิบัติที่เป็นหลักการพื้นฐานของจริยธรรมสากลคุณธรรมสากล และศีลธรรมสากล จริยธรรมสากลคือการรักษาหน้าที่ตามบทบาทที่สมมุติของสังคม คุณธรรมสากลคือความดีของจิตใจตามที่สังคมคาดหวังยึดถือ ศีลธรรมสากลคือการไม่ทำร้ายกันความประพฤติถูกต้องตามที่วัฒนธรรมนั้นๆ ยอมรับได้อีกทั้งยังมี ปรมัตถธรรมสากล คือหลักวิชาการ คำสอนทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสถาบันที่มีบทบาท ตลอดจนการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม คำสอนหรือบทบัญญัติ ในทางพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมหรือความจริงอันสูงสุดที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติแจกแจงไว้ เพื่อกำกับความประพฤติทางกาย วาจา และทางใจ ให้อยู่ในขอบข่ายของความดีงาม เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนเองและสังคมโดยรวมคือความสุขอันเป็นผล จากการกระทำความดี ละเว้นการกระทำความชั่ว โดยใช้จริยธรรมเป็นหลักสำหรับการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ในการปฏิบัติที่ได้รับ ในการยอมรับว่าเป็นจริยธรรมเรียกว่า “สังคหวัตถุ” หมายถึงวิธีผูกใจคน พระองค์ตรัสว่า ทาน เปยยวัชชะอตถจริยา ในโลกนี้ และสมานัตตาในธรรมนั้นๆ ตามสมควร สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก จึงเป็นผู้นำสารเสรี (พระไตรปิฎกภาษาไทย/21/32/51)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงาให้บริการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดให้จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ เป็นมาตรฐาน จึงได้แบ่งหน่วยงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาใน 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพังงา อำเภอเกาะยาว อำเภอกะปง อำเภอตะกั่วทุ่ง อำเภอตะกั่วป่า อำเภอกระบุรี อำเภอทับปุดและอำเภอท้ายเหมือง จำนวนสถานศึกษา 134 แห่ง โดยมีการดูแลแบบแบ่งโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอของแต่ละอำเภอ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาทุกแห่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ดังนั้นจึงนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการเนื่องจากหลักธรรมเป็นสิ่งสำคัญและเหมาะสมที่จะนำมาใช้โดยเฉพาะหลักธรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนมากยอมรับนับถือ มีหลักธรรมที่ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ส่งเสริมสนับสนุนได้หลายประการ โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) ทาน คือการอนุเคราะห์ หรือสงเคราะห์ ช่วยเหลือซึ่งกัน และกันตามฐานานุรูป 2) ปิยวาจา คือการพูดจาด้วยถ้อยคำ ที่อ่อนหวาน พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และจริงใจเท่านั้น 3) อตถจริยา คือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอหรือมีความประพฤติเสมอกัน เสมอปลาย วางตัวอย่างเหมาะสมกับสถานภาพความเป็นอยู่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา, 2566)

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างมากกับการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ซึ่งผลการศึกษารั้้นี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการ อันจะส่งผลให้ การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา
3. เพื่อนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา, 2) ขั้นตอนการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา, 3) ขั้นตอนการนำเสนอ และประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องมีอายุงานในตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 15 คน

1.2 ขั้นตอนการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องมีอายุงานในตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ โดยการประชุมสนทนากลุ่มและประเมิน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดประเด็นการร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการ 3) นำร่างการบริหารงานวิชาการที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเหมาะสม คือ IOC 5) เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี IOC เท่ากับ 1 สามารถใช้ได้ 6) นำแบบสอบถามสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มาจัดทำแบบสมบูรณ์

2.2 ขั้นตอนการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในขั้นตอนการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาการบริหารงานวิชาการ คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา มีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงาน

วิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพังงา 2) นำร่างที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอและประเมิน คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำร่างการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า ที่ได้จากการร่างแบบมาจัดทำเป็นแบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความจำเป็นประโยชน์ 2) นำแบบประเมิน ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมขององค์ความรู้ทั้งแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษา อำเภอตะกั่วป่า 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยาม ศัพท์อีกครั้ง 4) นำข้อคำถามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 5) แบบสนทนากลุ่ม ใช้ร่างการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า เป็นแนวทางสำหรับการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของ อาจารย์ที่ปรึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (2) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา (3) ขึ้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของ ผู้วิจัยแบบเปิดเผย (4) สัมภาษณ์รายบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มีประเด็นในการ สัมภาษณ์ที่ชัดเจน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการ สัมภาษณ์ บันทึกลงเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียง

3.2 ขั้นตอนการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 (1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา ทำ หนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก ป่า (2) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัย พิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา (3) ขึ้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ (4) สัมภาษณ์ โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล การรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติม รวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ บันทึกลงเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึกและถอดความออกมาเรียบเรียง

3.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดประชุมสนทนากลุ่ม และประเมิน มีกระบวนการดังนี้คือ 1) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มทราบ 2) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อขอ ความเห็นและข้อเสนอแนะ ตามวันเวลา และสถานที่กำหนด 3) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 ก่อนเล่า จากแหล่งที่มา 3 ด้าน ได้แก่ 1) เวลา 2) สถานที่ 3) บุคคล โดยจะตรวจสอบข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่ม ในคำถามเดียวกันและจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่ม เดียวกัน ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

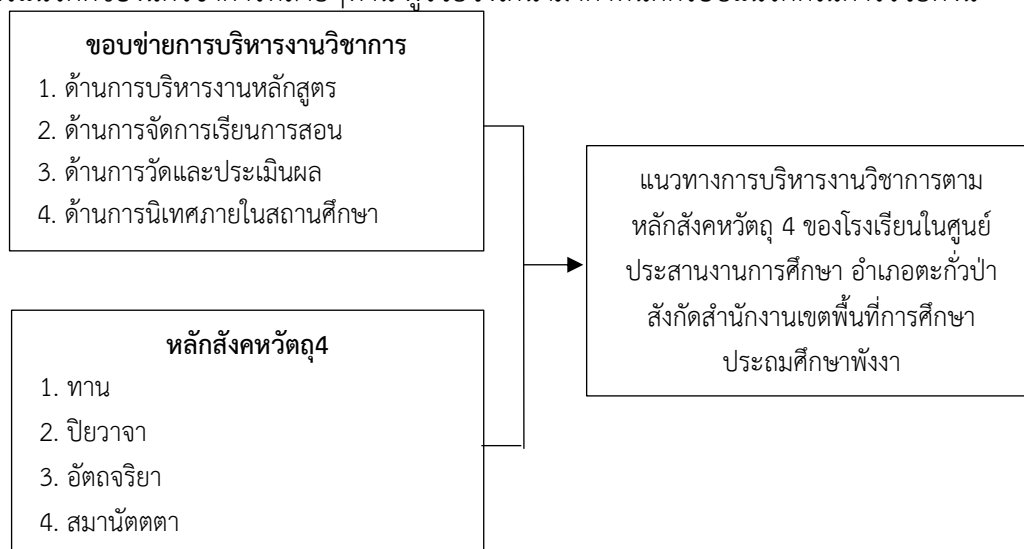
4.1 ขั้นตอนการศึกษาการบริหารงานวิชาการ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มารวบรวม เรียบเรียง แยกประเภท แล้วจัดทำรายงาน 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอ ความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอรายงานการศึกษาสภาพ

4.2 ขั้นตอนการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ทำตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในแบบประเมินต่าง ๆ 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการประชุมกลุ่ม

4.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข - ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำ การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษา อำเภอดะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ การบริหารงานวิชาการและหลักสังคหวัตถุ 4 จากหลักการแนวคิดของนักวิชาการหลายๆท่าน ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอดะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษา อำเภอดะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา พบว่า 1) การบริหารงานหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นการดำเนินการแบบแผนหรือแนวทางข้อกำหนดในการจัดการศึกษาที่จะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถตามต้องการ และมีการส่งเสริมให้แต่ละบุคคลได้มีการพัฒนาไปสู่ศักยภาพที่สูงสุดของตน รวมไปถึงลำดับขั้นของประสบการณ์ในการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้รู้จักตนเอง และมีการดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกได้อย่างมีความสุข โดยปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานหลักสูตรของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอดะกั่วป่า คือครูมีความรู้และความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตรไม่เพียงพอในด้านการวางแผน ออกแบบ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร โดยขาดผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร 2)การบริหารงานด้านการเรียนการสอน เป็นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการดำเนินงานไปในรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชนและเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ปัญหาและอุปสรรคจากการบริหารงานด้านการจัดการ

เรียนการสอนคือ มีการย้ายเข้าย้ายออกของบุคลากรในโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา ทำให้โรงเรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานภายในโรงเรียนใหม่อยู่เสมอ3) การวัดและประเมินผล ดำเนินการโดยกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน การดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนในการจัดทำสารสนเทศและประเมินผลจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบสามารถเรียกใช้งานง่าย เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคจากการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล รวมถึงการเทียบโอนผลการเรียนและไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการในรูปแบบ ที่เป็นระบบ มีการประชุมวางแผนงานกำหนดปฏิทิน ปัญหาและอุปสรรคจากการบริหารงานด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา บุคลากรยังขาดความรู้และความเข้าใจในหลักการที่ต้องเกี่ยวกับการนิเทศ ทำให้ผลจากการนิเทศไม่มีประสิทธิภาพที่จะนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียน ได้อย่างแท้จริง

2. การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา พบว่า มีแนวทาง ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานหลักสูตร สถานศึกษาเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศ/กำกับ/ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาการสรุปผลและการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอรรถจริยา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามหลักปียาจาและหลักอรรถจริยา การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของการจัดการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวิเคราะห์หลักสูตร ต้องให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียนชุมชน และสังคม ตามหลักทานและหลักอรรถจริยา มีการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา วางแผนในการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ มีวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรการจัดหาหรือเลือกใช้หรือมีการจัดทำสื่อและพัฒนาสื่ออย่างพอเพียง มีการวางแผนด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบระเบียบตามหลักทานและหลักสมานัตตตา และมีการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาโดยจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกและสรุปผล การจัดทำรายงาน การเผยแพร่ผลของการดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษานั้น ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและจัดทำการบันทึกการเผยแพร่ เพื่อรับฟังข้อมูลย้อนกลับตามหลักทานและหลักสมานัตตตา

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดทำและการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ครูวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา และวิเคราะห์ผู้เรียน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอย่างต่อเนื่องตามหลักสมานัตตตา ครูมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและผลการเรียนรู้ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่และมีการกระบวนการวิจัยมาปรับปรุง/พัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักทานและหลักสมานัตตตา ครูจัดหา จัดทำและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มีการจัดทำบัญชีสื่อและอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักทานและหลักสมานัตตตา มีการกำกับติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และมีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาปรับปรุง/พัฒนาตามหลักสมานัตตตา มีการสำรวจข้อมูลการจัดสอนซ่อมเสริม ปฏิบัติการจัดการสอนซ่อมเสริม มีการดำเนินการสอนตามแนวปฏิบัติการสอนซ่อมเสริม นำผลการซ่อมเสริมมาวิเคราะห์และรายงาน และนำผลการวิเคราะห์มาใช้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอนซ่อมเสริมตามหลักทานและหลักสมานัตตตา จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการความสนใจ และความถนัดของนักเรียน โดยเน้นการปฏิบัติที่แสดงออกซึ่งศักยภาพของตนเองตามหลักปียาจาและหลักสมานัตตตา การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษ โดยใช้กระบวนการคัดเลือก จัดกลุ่มความสามารถพิเศษของนักเรียนแต่ละประเภทและมีการจัดเวทีให้นักเรียนแสดง/แข่งความสามารถพิเศษในแต่ละประเภทตามหลักปียาจา

3) ด้านการวัดและประเมินผล การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียน มีการรวบรวมระเบียบเกี่ยวกับวัดผลและประเมินผลการเรียนกำหนดแนวปฏิบัติและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานมีผลการปฏิบัติอย่างถูกต้อง ครบถ้วนตามระเบียบว่าวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักทฤษฎีและสมานัตตตา สร้างเครื่องมือในการวัดผลที่มาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา สร้างเครื่องมือในการวัดผลที่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาครบทุกรายวิชา วิเคราะห์ และปรับปรุงเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของการวัดผลและการเรียนมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือตามหลักสมานัตตตา การจัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน และจัดทำเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนอย่างครบถ้วน จัดเก็บอย่างเป็นระเบียบและสะดวกในการนำไปใช้ ปรับปรุงให้เหมาะสม และทันสมัย และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามหลักอัตถจริยาและหลักสมานัตตตา จัดทำหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน รายงานผลและประเมินผลอย่างถูกต้องครบถ้วน และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม การดำเนินการตามหลักสมานัตตตา จัดทำทะเบียนนักเรียนหรือหลักฐานงานทะเบียนนักเรียน มีข้อความครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน จัดเก็บรักษาที่ดีและปลอดภัยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสมตามหลักทฤษฎีและหลักปียาจา

4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการจัดประชุม อบรม สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงกระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษา โดยสำรวจและรวบรวมปัญหาการเรียนการสอนจากครูผู้สอนเพื่อพิจารณาหาทางแก้ไข และจัดประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการจำเป็นเพื่อจัดโครงการนิเทศ ภายในโรงเรียน และภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (หลักทฤษฎีและปียาจา) จัดกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยร่วมกับคณะกรรมการวิชาการวางแผนจัดกิจกรรมการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประชุม ปรึกษาหารืออบรมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการ ประชุมอภิปราย จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ตามหลักอัตถจริยาและหลักสมานัตตตา จัดกิจกรรมการนิเทศตรงกับความต้องการในการพัฒนาครู ให้คำแนะนำและปรึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ส่งเสริมและแนะนำให้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกการสอน การจัดทำผลงานทาง วิชาการ เพื่อความก้าวหน้าของครู นิเทศการเรียนเป็นไปตามแผนการเรียนรู้และบันทึกการสอน ตามหลักอัตถจริยา ผลิตรายการการเรียนการสอนและจัดทำผลงานทางวิชาการ และจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการ นิเทศที่ร่วมมือ ช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตรเช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือ แบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม ตามหลักทฤษฎีและสมานัตตตา ติดต่อประสานงานการนิเทศภายในสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงาน วิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีและหลักปียาจา

3. ผลการนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

การนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษา อำเภอตะกั่วป่าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา พบว่า ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน มีความเห็นว่าเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา มีกรอบแนวการปฏิบัติในการบริหาร งานวิชาการทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ คือ (1) ด้านการบริหารงานหลักสูตร (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (3) ด้านการวัดและประเมินผล (4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้วิธีดำเนินงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ (1) ทาน (2) ปียาจา (3) อัตถจริยา และ (4) สมานัตตตา

อภิปรายผล

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา พบว่า 1) การบริหารงานหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นการดำเนินการแบบแผน โดยปัญหาและอุปสรรค คือครูมีความรู้และความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตรไม่เพียงพอ 2) การบริหารงานด้านการเรียนการสอน เป็นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรคคือ มีการย้ายเข้า

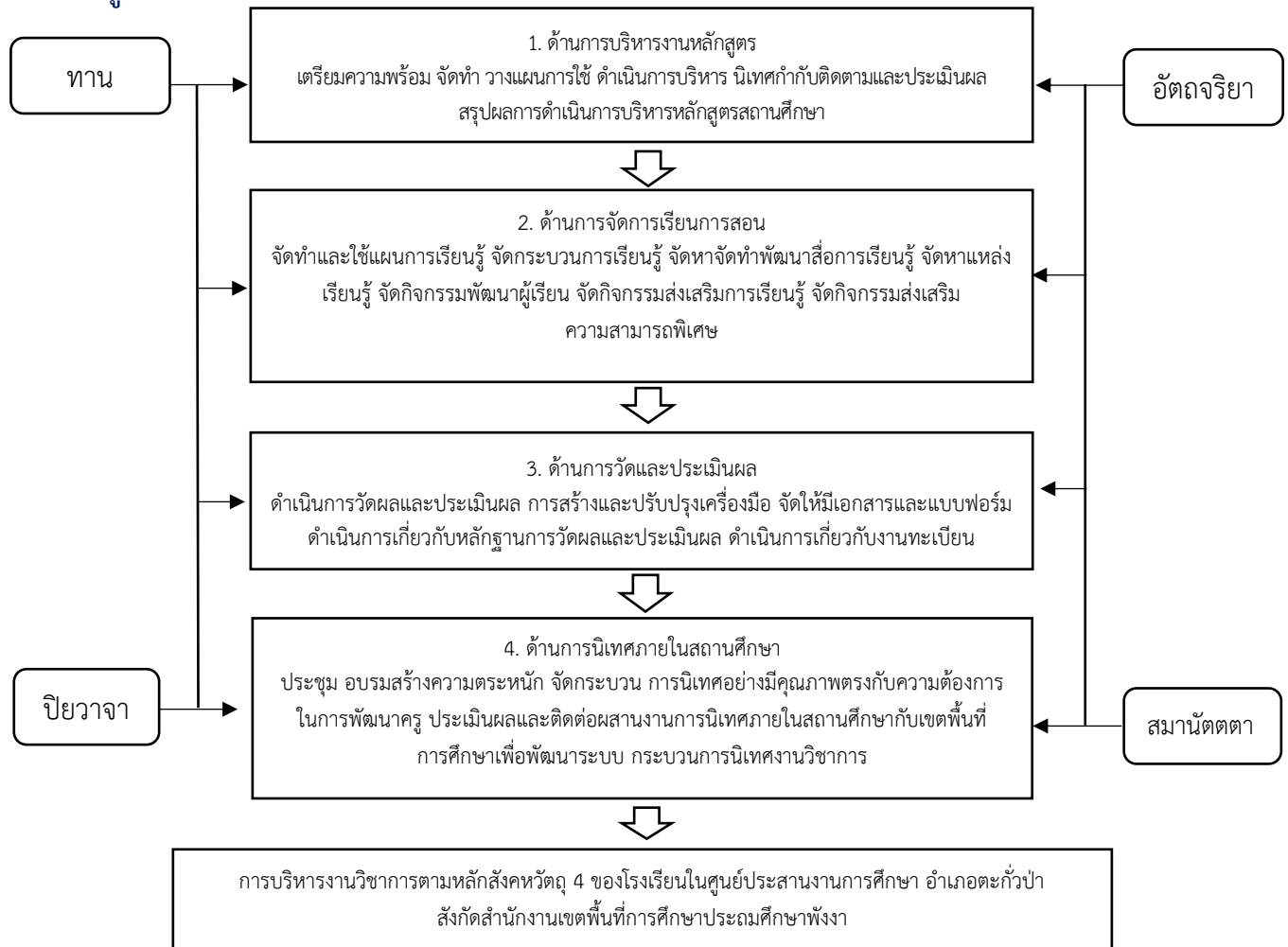
ย้ายออกของบุคลากรในโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา 3) การวัดและประเมินผล ดำเนินการโดยกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน ปัญหาและอุปสรรคคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญ 4) การนิเทศภายในสถานศึกษามีการดำเนินการในรูปแบบที่เป็นระบบ มีการประชุมวางแผนงานกำหนดปฏิทิน ปัญหาและอุปสรรคคือบุคลากรยังขาดความรู้และความเข้าใจในหลักการที่ต้องเกี่ยวกับการนิเทศ การดำเนินการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า มีการดำเนินงาน 4 ด้าน โดยมีครูที่ทำหน้าที่งานวิชาการ และครูผู้สอนประจำวิชาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และมีการแต่งตั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมกันดำเนินงานตามการบริหารงานวิชาการ เพื่อสามารถดำเนินงานวิชาการได้ตามขั้นตอน สามารถช่วยลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงานวิชาการให้ตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการให้เป็นไปตามแนวทางของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระจุฑาพร เทวชมโม (ใจยิ้ม) (2559) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาเขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการ มีการดำเนินงานโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อตถจริยา และ 4) สมานัตตตา โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานหลักสูตร สถานศึกษาเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอตถจริยา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการจัดทำและการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสมานัตตตา 3) ด้านการวัดและประเมินผล กำหนดแนวปฏิบัติและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานมีผลการปฏิบัติอย่างถูกต้อง ครบถ้วนตามหลักทานและสมานัตตตา 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการจัดประชุม อบรม สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องตามหลักทานและปิยวาจา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่นำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้งานนั้นมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประทีปธรรมารักษ์ (ประพันธ์ พนุธรมโม) (2559) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศ และตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.15 และ พระครูไพโรจน์กิจจาทร (สกุล สุภโท) (2559) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตประเวศ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตประเวศ สังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา พบว่า การบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศ ภายในสถานศึกษา ดำเนินการโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ เหมาะสม และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน ทำให้โรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า มีการดำเนินงานที่มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร เหล่าพรมมา (2558) ได้ศึกษาการบริหารบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 7 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าการบริหารบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 4 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมให้ความเห็น

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยคือ 1.การใช้หลักทาน 2.การใช้หลักปิยวาจา 3.การใช้หลักอรรถจริยา และ 4.การใช้หลักสมานัตตตา ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษา อำเภอดะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

จากภาพที่ 2 ในขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอดะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ซึ่งมีขอบเขตการบริหารงานวิชาการ 4 ด้านประกอบด้วย ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับหลักสังคหวัตถุ 4 ดังนี้ 1) ทาน คือ การบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้านโดยยึดการรู้จักให้ รู้จักเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือด้วยการแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่นที่ควรให้ ตลอดจนให้ปัญญาและศิลปวิทยารวมไปถึงการให้อภัยแก่ผู้อื่น ทำให้สังคมอยู่กันอย่างมีความสุข เพราะการช่วยเหลือซึ่งกันละกัน 2) ปิยวาจา คือ การบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้านโดยยึดการพูดจาน่ารัก ปราศรียด้วยถ้อยคำสุภาพ เป็นที่รัก พูดด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่ประโยชน์ ให้กำลังใจ ทำให้เกิดความพอใจแก่ผู้ได้ยินได้ฟัง ก่อให้เกิดมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 3) อรรถจริยา คือ การบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้านโดยยึดการบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยกำลังความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ การทำ ตนให้เป็นประโยชน์เท่าที่จะทำได้ เช่น ส่งเสริมจริยธรรม ส่งเสริมให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่ดี การช่วยเหลือผู้อื่นจะทำให้หมั่นคุณะ และสังคม และประเทศชาติมีความก้าวหน้า ได้รับ

ความสำเร็จในสิ่งต่างๆ เป็นอย่างดี 4) **สมานัตตตา** คือ การบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้านโดยยึดการปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตร

ซึ่งทุกด้านของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สามารถดำเนินการโดยการนำเอาหลักสังคหวัตถุ 4 มาร่วมในการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้านให้ประสบความสำเร็จและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

สภาพการการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า มีองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ 1) การบริหารงานหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นการดำเนินการแบบแผนในการจัดการศึกษา โดยปัญหาและอุปสรรค คือครูมีความรู้และความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตรไม่เพียงพอ ขาดผู้เชี่ยวชาญ 2) การบริหารงานด้านการเรียนการสอน เป็นการวางแผนการดำเนินงานไปในรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ปัญหาและอุปสรรคคือ มีการย้ายเข้าย้ายออกของบุคลากรตลอดเวลา ทำให้โรงเรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานภายในโรงเรียนใหม่อยู่เสมอ 3) การวัดและประเมินผล ดำเนินการโดยกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน ปัญหาและอุปสรรคคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญ 4) การนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการในรูปแบบที่เป็นระบบ มีการประชุมวางแผนงานกำหนดปฏิทิน ปัญหาและอุปสรรคคือ บุคลากรยังขาดความรู้และความเข้าใจในหลักการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการนิเทศ

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า มีการดำเนินงานโดยใช้ หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการ คือ 1) ทาน หมายถึง การรู้จักให้ 2) ปิยวาจา หมายถึง การใช้คำสุภาพอ่อนหวาน 3) อตถจริยา หมายถึง การปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน 4) สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย

การนำเสนอและประเมินการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นว่ามีเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษาอำเภอตะกั่วป่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีแนวทางในการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ชัดเจน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3 สถานศึกษาควรร่วมกันวางแผนและพัฒนางานวิชาการ เพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบนำไปเป็นแบบแผนและปรับใช้ในการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทและความจำเป็นของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่ความสำเร็จเพื่อให้โรงเรียนมีการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- นิภาพร เหล่าพรมมา. (2558). การบริหารบุคลากรทางการศึกษาตามหลักหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 7 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. (พุทธศาสนมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พระครูประทีปธรรมาภิรักษ์ (ประพันธ์ พนธุมโม). (2559). การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. (พุทธศาสนมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระครูไพโรจน์กิจจาทร (สกุล สุภโท). (2559). การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตประเวศ สังกัดกรุงเทพมหานคร. (พุทธศาสนมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระจตุพร เทวธมโม (ใจยิ้ม). (2559). การบริหารงานวิชาการตามหลักหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร. (พุทธศาสนมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2552). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 74 ก, (19 สิงหาคม 2542).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. (2566). บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก <https://www.phangngaedarea.go.th/site/structure/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). อบรมผู้บริหารสถานศึกษา หมวด 4 เอกสาร ประกอบการอบรมหลักสูตร. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.